

การศึกษาการดำเนินงานโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นางสาวมจรส พะวินรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-569-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE OPERATION OF THE PROJECT FOR IMPROVING EDUCATIONAL
QUALITY IN SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Miss Mathurose phavinram

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongorn University

1996

ISBN 974-633-569-3



มธุรส พะวินรัมย์: การศึกษาการดำเนินงานโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (A STUDY
OF THE OPERATION OF THE PROJECT FOR IMPROVING EDUCATIONAL QUALITY IN
SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.จิระพันธุ์
พูลพัฒน์, 196 หน้า ISBN 974-633-569-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงานโครงการปรับปรุง
คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
ทั้งในระดับการกำหนดนโยบายและในระดับการปฏิบัติการในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการกำหนดนโยบาย

ผู้รับผิดชอบโครงการในระดับกรมและศึกษานิเทศก์จังหวัดประชุมร่วมกันทุกปีเพื่อกำหนดรูปแบบ
ใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อการวางแผนการดำเนินงานโครงการ แนวคิดในการพัฒนาโครงการ คือ การปฏิรูปการ
ศึกษา ปัญหาที่พบในระดับนี้คือ บุคลากรมีจำนวนน้อยและไม่ตรงกับสายงาน ระบบราชการไม่เอื้อต่อการคิด
สร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ผู้บริหารงานทุกระดับไม่เห็นความสำคัญของโครงการ ขงประมาณไม่เพียงพอ

ระดับการปฏิบัติการในโรงเรียน

1. สภาพทั่วไป ครูส่วนใหญ่ใช้แบบเรียนสำเร็จรูปควบคู่ไปกับแบบเรียนปกติเป็นบางครั้ง ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนรวมของนักเรียนสูงกว่าเป้าหมาย สาเหตุที่ขกเลิกการติดตามโครงการส่วนใหญ่คือมีครูครบชั้น
2. การเตรียมการสอน ครูส่วนใหญ่มีการวางแผนและจัดทำปฏิทินการศึกษา จัดทำบันทึกการ
สอนอย่างย่อ ศึกษาแบบเรียนสำเร็จรูปล่วงหน้าแล้วเตรียมสื่อ ปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรม ผึก
ให้นักเรียนรู้จักทำงานตามลำดับเวลา รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย จัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแล้วนำผลมา
ปรับปรุงการเรียนการสอน
5. กระบวนการจัดการ ครูส่วนใหญ่จัดเก็บแบบเรียนสำเร็จรูปให้สะดวกและอยู่ในสภาพที่
ใช้การได้อยู่เสมอ

ส่วนผู้บริหารมีการสำรวจจำนวนนักเรียน สื่อ แบบเรียนสำเร็จรูปที่เหลืออยู่และใช้การได้เพื่อ
รายงานสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ประชุมครูเพื่อวางแผนร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
แนะนำให้ครูทราบแนวทางของโครงการ จัดหาขงบประมาณในการประชาสัมพันธ์และประสานกับกลุ่ม
โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดครูเข้ารับการอบรม ปัญหาที่พบคือ นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก นักเรียน
ลอกเฉลย แบบเรียนสำเร็จรูปยังไม่ได้ปรับปรุงตามหลักสูตรใหม่ ได้รับแบบเรียนสำเร็จรูปล่าช้า ขาดการ
นิเทศติดตามผล ครูและผู้บริหารไม่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการเพราะไม่ได้รับการอบรม

ภาควิชา
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

•• C640641 MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD IMPROVING EDUCATION QUALITY / SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS
MATHUROSE PHAVINRAM : A STUDY OF THE OPERATION OF THE PROJECT
IMPROVING EDUCATIONAL QUALITY IN SMALL-SIZED ELEMENTARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. CHEERAPHAN
BHULPAT, Ph.D. 196 pp. ISBN 974-633-569-3

The purpose is to study the state and problems concerning the operation of the project for improving educational quality in small-sized elementary schools under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission.

The findings were as follows:

Policy level

The authorities and provincial supervisors who were responsible to the project at the department level, met every year to set up new form to support the operational planning project. The idea to improve the project were academic reform. The problems were inadequate profession persons and the persons were not in needed field. The governmental system did not support the new idea. The administrators in every level did not appreciate the importance of the project and also lack of the budget.

Performance in school level

1. In general : Most teachers sometimes used self-instruction textbooks along with normal textbooks, the achievement of all students in learning were higher than specified goals. Most of the project was cancelled because of having enough teachers for classes.

2. Instructional preparation : Most teachers were planned and arranged the academic calender, did the lesson plans, studied self-instructional textbooks in advance, prepared media for teaching and adjusted the textbook content to serve the local needs.

3. Instructional activities management : Most teachers used group process in classroom activities, training students to manage their work time, to be responsible, to behave properly and arranging the class for instructional convenience.

4. Measurement and Evaluation : Most teachers were measured and evaluated the instruction, then use the results to improve their instruction

5. Management process : Most teachers kept the self-instructional textbooks to comfort their uses all times.

The administrators serveyed the numbers of students, media and textbooks which were stored can be used. The administrators have met with teachers to set up the implementation once per semester, advised teachers about the project, searched for fund in public relation and co-ordinate with other connected offices, sent their teachers for the training courses. The problems were : students were illiterate and copied answers; the self instructional textbooks were not improved to serve new curriculum; the delay of media sending; limitation for supervision; teachers and administrators unknown about the project because the training were not provided.

ภาควิชา ประถมศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา ประถมศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีของ
รองศาสตราจารย์ ดร. จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาเอาใจใส่
ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัยด้วยดี
ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อุมก สุนทรมาน ประธานกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์สอบ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ให้ความร่วมมือในการค้นคว้าหาข้อมูล
เกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดี และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย
จำนวน 6,320 บาท จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ พี่ เพื่อนและน้องผู้เป็นกำลังใจมิตรที่สนับสนุนเป็นกำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนทางด้าน
การเงินแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

มธุรส พะวินรัมย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
คำจำกัดความในการวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา.....	15
การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	21
หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแบบเรียนสำเร็จรูป	
อาร์ ไอ ที.....	28
โครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก....	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย	
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น.....	54
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	143
ภาคผนวก ข. รายงานผู้ให้สัมภาษณ์.....	144
ภาคผนวก ค. ขั้นตอนในการสุ่มและรายชื่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง ประชากร.....	146
ภาคผนวก ง. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	166
ภาคผนวก จ. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	167
ภาคผนวก ฉ. จดหมายนำ.....	191
ประวัติผู้เขียน.....	196

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	67
2. วิเคราะห์เป้าหมายของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	69
3. วิเคราะห์งบประมาณของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	71
4. วิเคราะห์กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	73
5. วิเคราะห์ผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	75
6. วิเคราะห์ปัญหา และข้อเสนอแนะของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	77
7. วิเคราะห์การวัดและประเมินผลของโครงการในแต่ละปีการศึกษา.....	79
8. จำนวนและร้อยละของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน ตามโครงการจําแนกตามเพศและคุณวุฒิทางการศึกษา.....	83
9. ค่าเฉลี่ยอายุและประสบการณ์ในการทำงานของครูผู้สอนและผู้บริหารใน โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามโครงการ.....	84
10. ค่าเฉลี่ยจำนวนครูและนักเรียน ห้องเรียนและการรับผิดชอบชั้นเรียนต่อ ครู 1 คน ในโรงเรียนในโครงการแต่เล็กจัด และในโรงเรียนในโครงการ ปัจจุบัน	85
11. จำนวนและร้อยละของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จําแนกตามลักษณะ การใช้แบบเรียนสำเร็จรูป อาร์ ไอ ที.....	86
12. จำนวนและร้อยละของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จําแนกตามผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรวมของนักเรียนเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้เมื่อต้น ปีการศึกษา	87
13. จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนที่ปฏิบัติได้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการ สอนตามโครงการจําแนกตามรายการปฏิบัติ.....	88
14. ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ตามโครงการ.....	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15. จำนวนและร้อยละของผู้บริหารที่ปฏิบัติได้เกี่ยวกับการบริหารงาน โรงเรียนตามโครงการ	92
16. จำนวนและร้อยละของครูผู้สอนในโรงเรียนที่เคยจัดการเรียนการสอนตาม โครงการแต่ปัจจุบันเลิกจัดไปแล้วจำนวนตามเพศและคุณวุฒิทาง การศึกษา.....	96
17. ค่าเฉลี่ยอายุและประสบการณ์ในการทำงานของครูผู้สอนในโรงเรียน ที่เคยจัดการเรียนการสอนตามโครงการแต่ปัจจุบันเลิกจัดไปแล้ว.....	97
18. จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่เคยจัดการเรียนการสอนตาม โครงการแต่ปัจจุบันเลิกจัดไปแล้ว จำนวนตามลักษณะต่าง ๆ.....	98
19. ค่าเฉลี่ยน้ำหนักปัญหาในการดำเนินงานอันเนื่องมาจากนักเรียน ครู สื่อ และกระบวนการจัดการ.....	100

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่	
1. กระบวนการพัฒนาคณาภพการศึกษา.....	20
2. องค์ประกอบการนำความรู้สู่ผู้เรียน.....	29